

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain kumoamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntonaan Palvelualojen ammattiliitto PAM ry lausuu seuraavaa:

Työneuvosto on työ- ja elinkeinoministeriön alainen riippumaton erityisviranomainen. Sen tehtävänä on antaa lausuntoja työlainsäädännön soveltamisesta ja tulkinnasta sekä toimia oikaisuvaatimusviranomaisena eräissä aluehallintoviraston työlainsäädäntöä koskevissa poikkeuslupapäätöksissä. Esitysluonnoksessa ehdotetaan työneuvoston lakkauttamista ja siihen liittyviä lainsäädäntömuutoksia.

Esityksen mukaan työneuvoston lausuntotehtävistä luovuttaisiin kokonaisuudessaan. Työneuvoston oikaisuvaatimustehtävät siirrettäisiin poikkeuslupa-asian ratkaisevalle 1.1.2026 aloittavalle Lupa- ja valvontavirastolle, jonka päätöksiin voitaisiin hakea muutosta työtuomioistuimelta. Työneuvoston lakkauttamista perustellaan valtion hallinnon säästötarpeilla.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry vastustaa esitystä työneuvoston lakkauttamisesta seuraavin perustein.

Työneuvosto oikeudellisen yhtenäisyyden edistäjänä ja matalan kynnyksen oikeusturvakeinona

Palvelualojen ammattiliitto katsoo, että työneuvostolla kaksi yhtä tärkeää tehtävää. Työneuvosto toimii oikaisuviranomaisena ja muutoksenhakuasteena eräissä poikkeuslupa-asioissa. Työneuvosto myös antaa erityishallintoviranomaisena oikeudellisesti sitomattoman lausunnon eräiden työlakien soveltamisesta ja tulkinnasta. Lausunnoilla on ollut keskeistä merkitystä eräiden työlakien soveltamiskäytännön yhtenäisyyden kannalta. Työneuvoston oikeudellisen arvion sisältävät lausunnot ovat olleet vaikuttamassa myös tuomioistuinten ratkaisukäytännön laadukkuuteen. Työneuvostolla on ollut laajan erityisasiantuntemuksensa perusteella yksittäistä alioikeutta tai hallinto-oikeutta parempi perehtyneisyys työoikeudellisiin erityiskysymyksiin. Tämä on tullut esille erityisesti uusien työelämän ilmiöiden ja työntekotapojen osalta, joissa on tullut arvioitavaksi niiden kuuluminen työlainsäädännön soveltamisalaan. Tältä osin työneuvostolla on ollut keskeinen rooli matalan kynnyksen oikeusturvakeinona.

Lausunnonantotehtävän lakkaaminen kokonaan vaikuttaisi tuomioistuinten ratkaisukäytännön laatuun eräiden työoikeudellisten erityiskysymysten osalta ja lakkauttaisi kokonaan mahdollisuuden matalan kynnyksen arviointimenettelyyn työoikeudellisista erityiskysymyksistä. Erityistä vaikutusta tällä olisi työelämän uusien ilmiöiden osalta, joiden oikeudellinen arviointi jatkossa jäisi yksinomaan useita vuosia kestävien tuomioistuinprosessien varaan.

Lausuntomenettely

Työneuvosto on toiminut riippumattomana asiantuntijaviranomaisena, jonka kolmikantainen kokoonpano on taannut laaja-alaisen työoikeudellisen näkemyksen. Lausuntomenettely on ollut kustannustehokas ja nopea tapa ratkaista tulkintakysymyksiä ilman raskasta tuomioistuinprosessia. Toisaalta Työneuvoston lausunto on saattanut olla edistämässä myös kärjäoikeuden päätöksen oikeellisuutta ja yhtenäisyyttä eräiden työlakien tulkinnan ja työlagsäädännön soveltamisalan osalta. Erityistä merkitystä tällä on ollut työelämän uusien ilmiöiden oikeudellisen arvioinnin osalta. Työneuvoston lakkauttaminen poistaisi kokonaan tämän matalan kynnyksen oikeussuojakeinon.

Työneuvostolla on ollut asiantuntemusta ratkoa myös työelämän uusia ilmiöitä koskevia, muun muassa työlagsäädännön soveltamiseen liittyviä kysymyksiä. Tällaisia kysymyksiä on ollut muun muassa alustataloudessa työskentelevien henkilöiden oikeusasemaan liittyen. Mainittakoon, että Palvelualojen ammattiliiton alustataloustyöntekijän oikeusasemaa koskeva kanne oli Helsingin kärjäoikeudessa vireillä neljä vuotta ilman, että asiaan olisi saatu ratkaisua. Asiaan saatiin ratkaisu vasta Korkeimman hallinto oikeuden tuomion KHO 2025:41 myötä. Muutoin voidaan arvioida, että alustataloustaloustyöntekijän oikeusaseman käsittely tuomioistuimissa olisi jatkunut vielä noin 4–5 vuoden ajan ennen ratkaisun saamista.

Tuomioistuinprosessit ovat siten erittäin pitkäkestoisia eikä tuomioistuimen kautta ole mahdollista saada kohtuullisessa ajassa ratkaisua uusia työoikeudellisia ilmiöitä koskeviin kysymyksiin. Oikeudenkäynnin mittavat kustannukset myös johtavat siihen, että ne ovat työntekijäasemassa olevan henkilön ulottumattomissa. Näin ollen uudenlaisessa työoikeudellisessa asemassa oleva henkilö jää käytännössä kokonaan vaille oikeussuojaa.

Työelämän uusia ilmiöitä koskevalle matalan kynnyksen oikeussuojakeinolle olisi siis tosiasiassa nykyistä laajemmin tarvetta. Sen sijaan Työneuvoston lakkauttaminen poistaa tämän tuomioistuinprosessia matalamman kynnyksen oikeussuojakeinon kokonaan ja jättää työelämän uusien ilmiöiden oikeudellisen arvioinnin pelkästään pitkäkestoisen ja kustannuksiltaan mittavan tuomioistuinmenettelyn varaan.

Kaiken kaikkiaan Työneuvosto toteuttaa edelleen alkuperäistä tarkoitustaan ja on tuomioistuinprosessia joutuisampi menettely työlainsäädännön tulkintaa ja työntekijän suojelua koskevien asioiden ratkaisuun valtakunnallisesti yhdenmukaisella tavalla (HE 24/1946 vp). Työneuvoston lausunnot ovat yhdenmukaistaneet työlainsäädännön tulkintaa ja niitä on otettu huomioon myös tuomioistuinprosesseissa. Työsuojeluviranomaiset ovat myös ottaneet huomioon työneuvoston lausuntokäytäntöä omassa päätöksenteossään, mikä on myös vaikuttanut tulkintakäytännön yhdenmukaisuuteen.

Palvelualojen ammattiliitto pitää huolestuttavana, että työneuvoston lakkauttamista esitettäessä lausuntoasioille ei esitä mitään vaihtoehtoja käsittelyforumia, vaan tehtävä lakkaisi kokoaan. Työneuvoston lakkauttaminen ja lausuntojen antovallan poistuminen vaikuttaisi edellä mainituin tavoin heikentävästi oikeusturvan saatavuuteen. Lausuntotoimivallan lakkauttamisen sijaan olisikin tarvetta kehittää uusia matalan kynnyksen oikeusturvakeinoja.

Oikaisuvaatimusmenettely

Työneuvoston lakisääteisenä tehtävänä on toimia oikaisuviranomaisena ja muutoksenhakuasteena poikkeuslupa-asioissa, jotka koskevat työaikalain 39 §:ää ja nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §:ää.

Työaikalain 39 §:ään ja nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §:ään liittyvät oikaisuvaatimustehtävät ehdotetaan siirrettäväksi 1.1.2026 toimintansa aloittavalle Lupa- ja valvontavirastolle. Lupa- ja valvontaviraston oikaisuvaatimus päätöksestä olisi jatkossa valitusmahdollisuus työtuomioistuimelle.

Perustettavassa Lupa- ja valvontavirastossa tullaan käsittelemään laajalti useamman eri hallinnonalan lupa- ja valvonta-asioita. Työaikalain 39 §:n ja nuoria työntekijöitä koskevan lain 15 §:n soveltamiseen voi liittyä tulkinnanvaraisia tilanteita. Työneuvostossa oikaisuvaatimukset on käsitelty kolmikantaisessa kokoonpanossa, joka on taannut laajan työoikeudellisen asiantuntemuksen.

Näiden asioiden siirtäminen käsiteltäväksi laaja-alaisessa lupa- ja valvontavirastossa osana laajaa lupa- ja valvonta-asioiden käsittelyä tarkoittaa välttämättä asiantuntemuksen vähenemistä työoikeudellisissa kysymyksissä. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Esityksestä ei myöskään selviä, millä tavoin ja missä kokoonpanossa oikaisuvaatimusasioita olisi tarkoitus jatkossa käsitellä.

Oikaisuvaatimusmenettelyn säilyttämistä työneuvostossa puoltisivat siten asiantuntemuksen ohella käsittelyn nopeus, tuomioistuinten kuormittamisen välttäminen ja prosessista asiaosaisille aiheutuvat lisäkustannukset ja riitaisuuksien pitkittyminen.

Työneuvoston lakkauttamisesta saatavat valtionhallinnon säästöt

Työneuvoston lakkauttamista perustellaan valtiontalouden säästötarpeilla. Esityksessä katsotaan työneuvoston lakkauttamisella olevan positiivisia taloudellisia vaikutuksia julkiseen talouteen. Esitysluonnoksen mukaan työneuvoston lakkauttaminen johtaisi noin 200 000 euron säästöön. Huomattava osa näistä toimintakuluista koostuu palkkakuluista. Työneuvoston toimintamenot vuositasolla ovat noin 200 000 euroa, joka on koko TEM:n hallinnonalan budjetista 0,005285 prosenttia.

Esitysluonnoksessa ei ole arviota kustannusvaikutuksista, joita aiheutuu oikaisuasioiden siirtämisestä Lupa- ja valvontaviranomaiselle. Oikaisuasioiden mahdollinen siirto edellyttää kuitenkin riittävää resurssointia vastaanottavassa viranomaisessa, joten syntyvä säästö tulisi olemaan arvioitua vähäisempi. Tosiasialliseen säästöön tulisi vaikuttamaan myös hankkeen virkamiesoikeudellinen ulottuvuus ja toiminnan uudelleenjärjestelyn yhteydessä tapahtuva virkojen ja virkamiesten siirtyminen tehtävät vastaanottavaan virastoon.

Työneuvoston lakkauttamisesta aiheutuva kustannussäästö jäisi näin ollen niin vähäiseksi, ettei sitä voida pitää työneuvoston lakkauttamisen todellisena syynä.

Lopuksi

Palvelualojen ammattiliitto katsoo, että työneuvostolla on asiantuntevana lausunnonantajana merkittävä tehtävä, jota ei tulisi lakkauttaa. Oikaisuvaatimusasioiden käsittelyssä on perusteltua edelleen säilyttää työneuvostolla oleva erityinen asiantuntemus.

Yhdessä
parempaa

Lausunto

VN/20373/2025

22.9.2025

On selvää, että työneuvoston lakkauttamisen positiivinen vaikutus valtiontalouteen olisi niin vähäinen, ettei sillä voida perustella vahinkoa, joka aiheutuu ainoan matalan kynnyksen oikeusturvakeinon ja merkittävän työoikeudellisen lausunnonantajan menettämisestä.

Helsingissä, 22. syyskuuta 2025

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:
Arja Pohjola
lakiasianpäälikkö
puh. 0503863361
arja.pohjola@pam.fi

PAM Palvelualojen
ammattiliitto

PAM
Servicefacket

Jäsenyys ja liittyminen
030 100 600

Service på Svenska
030 100 640

Työttömyyskassa
020 690 211

Vaihde/Växel
020 774 002

Jäsenten työsuhteasiat
030 100 620

pam.fi
ajanvaraus@pam.fi

@pamliitto